

“Ja no sóc el noi culte que exhibeix un estil campanut”

Julià de Jòdar clou la seva trilogia sobre el proletariat dels anys cinquanta.

La novel·la *El metall impur* clou la trilogia iniciada el 1997 amb *L'àngel de la segona mort* i continuada el 2001 amb *El trànsit de les fades*. Retrata la vida dels obrers dels anys 50.

—Els problemes que afecten el protagonista i els personatges que l'envolten són específics, representatius, de l'obrer que viu en una zona industrial molt concreta, la que està situada entre les perifèries de Badalona i Barcelona, durant els anys més durs del franquisme?

—Sí. Són fills de la societat catalana dels anys 50 i 60, regulada per un règim com el franquista, un empresariat col·laboracionista però també escanyat pel règim, una classe obrera desolada per la gana i la misèria que queda al marge de les primeres grans vagues del metall perquè viu en un sector perifèric i menys massiu del de la Maquinista o la Seat. Els seus avatars són mostra de la majoria de la classe obrera de l'època.

—Hi ha canvi d'estratègia narrativa, respecte als volums anteriors, pel que fa a la intensificació dels trets estilístics o a l'estructura?

—El protagonista s'inventa la seva vida per maquillar coses que no li agra-

El novel·lista Julià de Jòdar (Badalona, 1942) publica 'El metall impur' (Proa), premi Sant Jordi 2005, tercera part de la trilogia 'L'atzar i les ombres', situada en la Catalunya del 1950.

den. Però en aquesta tercera, ja no s'enfronta ell mateix amb la realitat, la realitat ja no pot venir a trobar-lo perquè s'ha mort i em cal diversificar l'aposta estructural. Com? Fent que sigui un personatge extern, el senyor Lotari, que trobi el manuscrit als Encants i que intenti esbrinar el que hi ha de ficció i de maquillatge en el text autobiogràfic.

—El protagonista utilitza la ploma per justificar-se?

—Sí. Se sent culpable de les morts que es produeixen al seu voltant. La història, en aquest sentit, és un procés d'expiació a través de la literatura, un exorcisme.

—L'escriptor del primer volum és l'escriptor del tercer?

—He après a escriure. Tenia un estil massa engolat, massa campanut, de culte que exhibeix el seu virtuosisme. El procés abans era d'excessiva giragonsa: de rínxol al votant del mateix partit, i ara he après a aplicar la lletra a l'expressió. I això fa que la frase guanyat en precisió i contenció.

—I ara el text sembla més intens, més potent, no?

—En dominar millor el material i el mètode, es produeix la intensificació de qual parlateu. Dic més coses i menys solemnes. La intromissió d'elements estilístics està més apaivagada. La prosa està més al servei del lector. A més, a la primera havia de posar-hi elements fundacionals de la trilogia, això potser la feia més feixuga.

—Però sempre eviteu de limitar-vos a dir que la marquesa pren el te a les 5 h.

—No en sóc capaç. Perquè cada paràgraf és una unitat de sentit que fa avançar la narració o que explica trets del personatge o, si cal, fa divagacions van trenant l'acció. No tinc frases llargues de transició perquè no les sé escriure. No és una qüestió de voluntat. És no en sé. Tampoc no és que negui sigui innecessari en general, és que no em serveixen. Entre altres coses, perquè considero que aquest tipus de frases de transició poden servir a un escriptor gandul. I a un lector que pot esmol·lar la seva intel·ligència, no li calen. Perquè cada frase ha de tenir sentit.

—Això us obliga a mirar al voltant de la frase. No és difícil encaixar aquestes divagacions, fer-les presents?

—No sé per quin mecanisme necessito fer aquestes intromissions. A vegades respon a la meua consciència crítica a vegades, a una intromissió irònica del narrador.

—Us calen i ja està.

—Sí. És una necessitat que et den el cos. Penso que és una estratègia caç i enriquidora. En obrir el relat citació textual, a la veu de l'autor, a mentari autoirònic, i fins i tot a l'autoironisme, en situar-te en el temps present, produeixes un distanciament. Pots fer respirar el lector pels interessos de la ficció i la història real, per exemple, i a relativitzar els fets. El que e-

em demanava l'he convertit en un recurs estilístic.

—Amb això eviteu que la novel·la caigui en el realisme social, la crònica, el costumisme i també en el sentimentalisme, em penso...

—Sí, radicalment sí. No puc dir més que sí.

—Per què hi reproduïu fotografies?

—Per aixecar acta de la destrucció del món industrial, del teixit urbà de la trilogia. I per establir una dialèctica entre la narració literària, la part novel·lesca i l'evidència de la desaparició.

—Què és el que acaba tipificant la societat que retrateu, la misèria, la corrupció, l'esperit de derrota, el silenci?

—La depressió. La depressió general de la societat. La submissió, la humiliació del vençut, la negació de la moral pública, la indignitat del poder. I en canvi també hi ha la resistència sorda de la gent, una consciència moral pròpia, de redimir la derrota a través del treball ben fet. La dignitat dels pobres.

—Es forma una cultura nova?

—Es produeix una desculturalització, a través, en especial, de l'església. La desculturalització és un projecte estratègic que comporta l'anihilació de la memòria i de la classe social. La capacitat de crear una cultura popular és reprimida o manipulada a través de l'espanyolada. A través de la retòrica franquista es deformen els sentiments autèntics i es crea una moral subordinada. La repressió franquista és dels sentiments. La cobla andalusa no és un producte popular, i quan l'uso a la trilogia té sempre un valor de desplaçament. La cobla espanyola per a mi és una banalització d'aquests sentiments. Amb excepcions, clar. El folklore andalús no és més que una forma feixista de buidar l'autèntica cultura popular. I la trilogia fuig d'això. No m'interessa com a tal. Per això la trilogia no és realista. No és que li negui realitat social, sinó capacitat de representació social de la vida de l'època. No em serveix per donar la representació literària d'aquesta societat.

—A diferència del que fa Vázquez Montalban, en la seva crònica sentimental, no?

—Evidentment. No és aquest el meu tarannà. Jo no jugo aquesta lliga.

Lluís Bonada

GRAN GALA DE LLIURAMENT

I X P R E M I S

max

DE LES ARTS ESCÈNIQUES

Dilluns 13 de març
Barcelona Teatre Musical (BTM)
C/ Guàrdia Urbana, s/n, Barcelona

Una iniciativa de

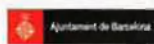
Institució patrocinadora

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Indústries Culturals

Entitat patrocinadora

Amb la col·laboració de

Retransmès per

